

# Sămănătorul

Revistă Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

**AUREL C. POPOVICI**

PENTRU PARTEA POLITICĂ.

**D. ANGHEL, ST. D. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU**

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

**G. M. MURGOCI**

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

## Sumarul :

**AUREL C. POPOVICI.** — Noui programe, vechi iluzii (II).

**I. C. TEODORECCU.** — Cîntec (poezie).

**AL. G. DOINARU.** — Călugărul Gherasim (nuvelă III).

**EM. CIOMAC.** — Sonete.

**VASILE SAVEL.** — Schițe din război (dare de seamă).

**N. C. SUSEANU.** — Cîntec de toamnă (poezie).

**C. RÎULEȚ și N. H.** — Epigrame

*Cronică.* — Jubileul Liceului Gheorghe Lazăr.

**IVAN TURBINĂ.** — *Cronica veselii*: o expediție (fragment).

**REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :**

**B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.**

**BUCUREȘTI**

**EXEMPLARUL :**

**În țară . . . 20 bani**

**În străinătate 25 ,**

**ABONAMENTUL ANUAL :**

**În țară . . . 10 lei**

**În străinătate . 12 ,**

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURA  
BUCUREȘTI. — Bd. Academiei, 3.

A apărut:

# Constanța Pitorească

Cu împrejurimile ei

Călăuză descriptivă cu ilustrații

DE

IOAN ADAM

LEI: 2.—

---

BIBLIOTECA „MINERVEI“ No. 1

# Duduia Margareta

DE

MIHAIL SADOVEANU

Numărul 30 Bani.

---

# Opere complete

VOLUMUL II

DE

AL. I. ODOBESCU

LEI: 1.50

De vânzare la toate librăriile

# SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA  
B-dul Academiei, 3,  
Strada Edgar Quinet, No. 4.  
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL  
În țară . . . . . 10 lei  
În străinătate . . . . . 12 »

## NOI PROGRAME, VECHI ILUZII

### II.

«Program analitic» se chiamă împărțirea «materiei» de fiecare clasă. Școala publică modernă e, se știe, un model de intervențiune a Statului. Cu tot binele, cu toate relele ei. În mai fiecare Stat, școala a devenit un câmp de experimente pentru tot felul de teorii pedagogice, pentru toate ideile mai mult sau mai puțin «moderne» ale nenumăraților oameni «cu idei» din ziua de azi.—Statul modern căutând a se conforma, din ce în ce mai mult, principiilor populare, iar unul din acestea reclamând o schimbare cât de deasă a funcționarilor — evident că și experimentele pedagogice mereu se fac și se refac. Ceeace însă nu însemnează că și școala ar fi făcut progrese reale. Din contră, ea e staționară sau ne dă generații din ce în ce mai slabe, chiar ca cunoștințe, nu numai ca moral. Și nu se poate altfel. Căci instrucția și educația nu pot da roade bune decît atunci cînd profesorii sînt liberi în activitatea lor, cînd pot pune în aplicare metodele ce li se par lor cele mai nimerite, cînd pot să procedeze cum cred ei că trebuie procedat, cînd pot să dea tot ce personalitatea lor morală, științifică și didactică e capabilă să dea.

Un principiul liberal, firește, dar pe care *sofismele* democrației atosteștiutoare, providențiale, omnipotente nu-l admit și nu-l vor admite niciodată, după cum nu-l admit nici birocrațiile absolutiste, reacționare. Și aici, extremele se ating. Atît e de adevărat că maxima lui Ludovic al XIV «Statul sînt eu», nu s'a schimbat decît în aparență, căci fiecare administrație democratică zice și ea «Statul sînt eu».

Dar deoarece guvernele democratice nu sînt siatornice și astfel și administrațiile lor se schimbă mereu, e fatal ca Statul întreg să fie zbuclumiat de continue schimbări. Căci doar administrații antagoniste, să zicem în «principiile» lor politice — nu pot tolera ca țara să fie guvernată și educată altfel decît în conformitate cu ideile

partidului la putere. Și de aceea și în învățămînt mai toate Statele nu mai biruesc cu «ideile». — Mai pe fiecare an vine un alt partid la putere, cu alte idei noi, și mai ales cu vechia idee de a dărîma tot ce făcuse partidul celălalt. Unii fac ce fac, alții strică, fac de nou, și iarăș vin și strică alții. Și iarăș și iarăș acelaș lucru, acelaș cerc vițios. Apoi mai puneți că pe lingă șefi, și batalioanele de funcționari politici, de partid sau de facțiuni vin cu «idei», cu noi «reforme», adesea însă cu simple vanități lărmuritoare. Și astfel legi și regulamente și programe sînt într'o permanentă răsboire și prefacere. Ca să se vădească, bag seama, că democrația, fiind și ea de antică origină grecească, ține la filosofia lui Heraclit, la maximele lui πάντα ῥεῖ și πόλεμος πατήρ πάντων... Da, numai că la premergătorul antic al lui Darwin, la Elenul cel genial, luptra contrarelor nu însemnează o anarhică disordine, ci tocmai din contră, o cerească armonie.

\* \* \*

În România s'au schimbat anul acesta programele analitice. Dacă citești pe cele noi și le compari cu cele vechi, te întrebî, de ce oare s'au schimbat? Reforma celor vechi, dacă putea fi vorba de ea, nu era indicată decît într'un *spirit liberal*. Ei bine, nouile programe sînt tot atît de absolute și imperative ca cele vechi; profesorul fiind strîns legat de litera programelor, bune-rele cum sînt.

Programe bune, — cari se pot numi astfel? Care este criteriul de judecată în această privință? Părerea *mea* personală, a *ta* sau a *lui*? Evident că nu. Nu poate fi decît un singur criteriu serios: *rezultatul pozitiv pe care-l obține profesorul*. Dacă azi rezultatul e negativ, precum adesea și este de fapt, răspunderea ușor se poate atribui exclusiv programelor. Și li se atribue. Profesorul se poate scuza foarte ușor: Cum o să fac vre-o ispravă cu programe imposibile?

Și adevărul e că multe, foarte multe lucruri imposibile se găsesc și în nouile programe. Cîteva probe. La limba franceză se zice d. p. că e de dorit ca primele bucăți de cetire «să nu coprinză mai mult de 3—4 rînduri.» Foarte bine. Dar cu ce literă? Cu corp 10, 12, 14 sau 16? — Cu garmond, cu cicero sau cu altă literă mai mare? Căci cele 3—4 rînduri pot alcătui *un* rînd și pot alcătui 6 rînduri...

Tot acolo se cere profesorului să facă și lecțiuni fără carte, referindu-se la: «niște (!) acțiuni pe cari le va executa profesorul în timp ce va spune cu glas tare acțiunea ce o face (*je me lève, je m'assieds*). Elevii vor repeta mai întîiu individual și mișcarea și vor-

bele». Toate acestea în clase cu 50—60 de elevi?! De făcut, se poate face exact așa, dar rezultatul?... La clasa a II-a se cere ca să li se dea elevilor de învățat pe din afară bucăți «*de vre-o zece propoziții*». Dar dacă vor fi 12?—Iar acele 10 propoziții cum să fie? Căci una poate fi compusă din trei-patru cuvinte, alta din 30—40!.. La clasa IV se ordonă ca elevii să memoreze cîte o «bucată de vre-o 12 rînduri sau o poezie de vre-o 15 versuri.» Dar dacă o bucată e foarte ușoară și profesorul crede că elevii pot învăța 16 rînduri sau chiar 20? Sau fiind mai grea, le va da numai 4—6 rînduri?..

Se pot reglementa asemenea lucruri? Și reglementîndu-se, crede cineva serios că învățămîntul poate cîștiga ceva pe urma acestei constrîngerii a *tuturor* profesorilor de a proceda după unul și acelaș tipic? De a comite d. p. *cu toții*, în toată țara, greșelile domnului care a redactat respectivul program? De a comite cu toții, aceleași greșeli, timp de alți zece ani de a rîndul?..

La clasa a V se cere o descriere în frantuzește «a Franciei (*sic*) actuale: fizionomia *specială a diferitelor regiuni* (!), agricultura (!), industria (!), comerțul, obiceiuri, etc.» toate acestea însă *pe lîngă* grupa literară luată din autori francezi: narațiuni și descrițiuni în proză sau în versuri, scrisori, basme, dialoguri, portrete, analize morale, maxime». Și multe altele. Și toate astea în 2 lecții pe săptămînă!

La clasele VI, VII și VIII se indică autori și operele cari trebuiesc cetite și se cere: ca «elevii să cunoască *amănunțit întregal* cuprins al operelor». Iar programa pretinde d. p. la cl. VII o cunoștință «*amănunțită*» a următoarelor opere: Montesquieu: *Considérations*; *L'Esprit des Lois*; Voltaire: *Siècle de Louis XIV*, *Essai sur les mœurs*, *Lettres*; Rousseau: *Emile*; Chateaubriand: *Le Génie du Christianisme*, *Les Martyrs*; V. Hugo: *Hernani*; Lamartine: *Méditations*, *Harmonies*; Musset: *Poésies*; Vigny: *Les Destinées*; Balzac: *Eugène Grandet*; Michelet: *Histoire de France* (evul mediu)!..

Toate acestea în 2 lecții pe săptămînă! Acum gîndiți-vă că numai *Emile* al lui Rousseau constituë un volum de *peste 600 pagine, literă petit*, (ediția Firmin-Didot)!... Iar *De l'esprit des lois* a lui Montesquieu cuprinde: 31 de «cărți» (împărțiri) cu peste 600 capitole!..

Programul spune lămurit:

«Profesorul va lua toate măsurile ce va crede de cuviință (fie povestind el însuși, fie punînd să se citească), ca *elevii să cunoască amănunțit întregul cuprins al operilor*».

Mai adaogă apoi la urmă:

«Trebue toți studiați *autorii în acest fel*, nu însă toate operele puse în

program». Rămîne deci bine stabilit că profesorul care va voi să le dea elevilor o idee despre scrierile lui Rousseau sau Montesquieu va trebui să «studieze în acest fel» operele amintite mai sus ale acestor autori!

La limba italiană d. p. se stabilește amănunțit cum trebuie să se facă chiar și proba în scris :

«Proba în scris se va face în modul următor : *un sfert de oră (!) pentru dictare ; un sfert de oră (!) pentru o temă de reproducere* (profesorul spunînd textul pe romînește și elevii scriind tema deadreptul); *un sfert (!) de oră pentru întrebări puse pe italienește de către profesor*, iar elevii scrind deadreptul răspunsurile lor. *La urmă se vor acorda elevilor zece (!) minute pentru revizuirea lucrărilor.*

Probele în scris se vor face *în caetul special (!) de limba italiană*»...

La fiecare clasă se prescrie apoi cite o carte didactică — de care nu există nici una după cum le cere programul... La cl. VIII se cere o schițare a dezvoltării «istoriei sociale în Italia». Mai întîiu : ce este o istorie «socială?» Eū știam că fiecare țară are o istorie națională. Dar «socială»?... Se mai cere apoi ca textele să fie astfel orînduite în cît «să lege literatura de istoria socială ; adică cu ajutorul literaturii, elevii să învețe istoria socială a poporului italian»... Rezultatul de pînă acum a fost că elevii nu știaū nici franțuzește, nici italienește, nici nemțește, nici englezește. Mă tem că cu nouile programe nu vor face un progres mai mare, dacă li se cere să învețe «istoria socială a Italiei» după istorici «sociali» italieni, în loc să li se ceară să știe italienește, să înțeleagă cu înlesnire vr'un autor modern. *Modern*, iar nu pe Ariosto, nu pe Tasso, cum cere programul ! Nu pe Dante, pe care nu-l pot înțelege decît foarte puțin iubitori de literatură și încă după trudă enormă ! N'are cineva decît să vază comentarele lui Scartazzini sau ale lui Eugenio Camerini ca să-și dea seamă ce muncă trebuie ca să înțelegi pe autorul «Comediei Divine»

Astfel se face că elevii noștri, obligați să cunoască «istoria socială a Italiei», pe Dante, pe Petrarca (!), pe Goldoni (în dialect !) nu ajung, nu izbutesc să înțeleagă pe Cesare Cantù, pe de Amicis sau vr'o revistă modernă. Cit despre «înțelegerea» lor în ce privește pe clasicii italieni, nu mai vorbim. Doar cei mai mulți elevi, de fapt, *nici ceti nu știū în clasa a VIII !*

Tot așa e la limba engleză. Și acolo li se cer de toate, numai ceea ce i-ar putea face să înțeleagă limba, nu li se cere. Așa d. p. după ce în clasele V, VI nu li se vorbește elevilor decît de clasă, de cele patru operațiuni, despre «peripețiile vieței» — cum zice programul,» la cl. VII programul zice : «*Dacă elevii cl. VII vor fi pro-*

fitat în destul, în cei doi ani precedenți, vor putea fi lăsoși să-și pre-  
parea singuri lecțiunile acasă». In cas contrar, profesorul trebuie să  
le traducă el însuși textele! Care va să zică însuși programul ad-  
mite că elevii de cl. VII nu ar putea ști nici măcar *cum să-și pre-  
pare* traducerile! Și în cl. VIII. programul — printr'un salt extraor-  
dinar — cere elevilor să traducă și să explice părți din următorii  
autorii englezi (*obligatori* pentru cl. aceasta!):

Shakespeare (!), Adisson, Burns (!), Burke (!!), DeJoe, Godsmith,  
Hume (!), Pitt, Lord Chatam (*sic*), Richardson, Adam Schmidth (*sic*),  
Swift, Bentham (!), R. Browning, Byron, Carlyle (!!), Darwin (!), Dickens,  
George Eliot, Gladstone (!), I. R. Green, Keats, Lamb, Livingstone,  
Macaulay, Stuart Mill (!), W. Scott. Shelley (!), Sydney Smith, Her-  
bert Spencer, H. M. Stanley, Tennyson, Thackeray, Emerson, Long-  
fellow, E. Allan Poe și Mark Twain!

Și aici să mai cere ca elevii «*cu ajutorul literaturii să învețe is-  
toria desvoltării sociale a poporului englez*» (!! ) «*înjghebarea cărții*  
trebuind să țintească neapărat la *ilustrarea desvoltării sociale a po-  
poporului englez.*» (!! ) Nicī cărți de acestea nu există. De fapt cei  
mai mulți elevi de cl. VIII nicī — ceti nu știa, — cum nu știu nicī  
azi, cum nu știu ceti nicī nemțește, în nicī o limbă, să zicem mo-  
dernă, admitînd că de bună seamă latinește și grecește vor fi știut  
bine de tot cei dela secțiunea clasică...

Așa e și cu programul de istorie, de filosofie, de științe naturale etc.  
Și rezultatele sînt la fel. Cauzele? Sînt multe, dar între acestea una  
de căpetenie e de sigur programul cel amănunțit care vrînd să in-  
troducă o uniformitate unde ea nu are loc, înlănțuește pe profesori  
de niște prescripții pe cit de minuțioase pe atît de greșite. Se poate  
ca unuī sau altuī profesor să-î convină această conducere la fiecare  
pas — pe cei mai mulți ea îi incurcă. Trebuie să-î incurce. Dacă pro-  
fesorul nu are libertate de a proceda cum crede *el însuș* de cu-  
viință, dacă el nu poate aplica metodele despre care *el* e convins  
că sînt cele mai bune, ci *trebuie* să aplice metode absolut contrare  
cunoștințelor, experiențelor, convingerii sale personale—atunci nimeni  
să nu se mire că profesorii, transformați în simple aparate telefo-  
nice între funcționarii ministerului și între elevi, dau din umeri  
cînd vād că nouile programe nu schimbă vechile greșeli și neajunsuri.

Se zice adesea că așa-î și în Franța, ba chiar și în Germania. Dar  
cei ce învoacă acest argument, nu știu că Franța cu pedanteria ei  
formalistă, birocratică, centralistă e un foarte rău model în materie  
de instrucție publică, întocmai ca în politică. Cit pentru învățămîntul  
din Germania, acela diferă enorm de cel din Franța, iar întru cit

este și el pedant și absurd — e combătut de nenumărați oameni ai școlii.

Adevărul e că nici un program din lume nu poate înlocui pe profesor. Aici e chestia. Are Statul profesori? — Atunci să-l lase să lucreze pe ei cum știu ei. El se poate mărgini la un program sumar în care indică, de fiecare clasă, *în linii generale*, materia obligatorie arătând *cam ce așteaptă el să știe* elevii la sfârșitul anului. Toate chestiile de metode, de detaliu, să le lase în sarcina și răspunderea profesorului. Căci acesta, la rîndul său, numai atunci e de fapt profesor *dacă știe și simte exact* cum trebuie să procedeze în fiecare clasă, în fiecare împrejurare, în fiecare oră, ca elevii să dobîndească cunoștințele cerute de program. Această practică pedagogică, pozitivă și indispensabilă profesorului, în nici un caz nu îi se poate da printr'un program care nu e decît un fel de tablă amănunțită de materii.

AUREL C. POPOVICI.

## CÎNTEC

*De ochii mari,  
De graiul blînd,  
De albe mîni,  
De statul nalt  
Mă-e dor,  
Ah, mult mă-e dor  
Și mult aș vrea  
Un singur semn liniștitor.*

*Tu, rece vînt,  
Ce vești aduci,  
De'mă bați în geam,  
Așa grabit?  
O, vînt,  
Te-aș întreba:  
Cu gîndul ei  
Te-ai întîlnit în drum, ori ba?*

*De l'ar simțit  
Calatorînd  
Pribeag și trist  
Și ne'nșeles, —  
Ce drum,  
O, spune drept,  
Ce drum bătea,  
Să știu de ce 'n zadar, aștept.*

*Iar de'mă venea  
Înduioșat  
Și hotărît  
În calea lui,  
Atunci,  
Să-l împlutesc  
Cununî de flori,  
De flori ce nu măi veștejesc.*

C. TEODORESCU.

## CĂLUGĂRUL GHERASIM

— ISTORIE DIN VIAȚA CĂLUGĂREASCĂ —

## III

În ziua de Constantin și Elena, clopotele dela schit începură să fie trase încă din zorii zilei. Sunetele de alarmă pluteau pe de-asupra târgului, ca niște sunete venite din adâncul văzduhului. Târgul începu să se trezească din amorțeala și tihna nopții. Călugarii Gherasim și Evdochie, îmbrăcați în hainele cele mai bune cari se găseau la schit, începură slujba lungă a zilei de hram, când nu se luminase încă bine, pentru ca s'o poată isprăvi pe la amiază.

Cu ivirea soarelui pe zarea dealului, cei mai credincioși creștini ai hramurilor : țigani de-apururea flămânzi și lacomi, începură să se urce pe cărarea către schit. Apoi, în urma lor, babele de pe la marginile târgului. Și, tocmai când ajunseseră soarele la prânzul cel mic, începuseră să vie târgoveții și târgovețele, în haine pestrițe. Pe urmă, după dinșii, veneau mereu, de prin satele aruncate pe dreapta și pe stînga Trotușului, de la Onești, în susul apei, pînă dincolo de Comănești, femei și fete cu obraji rumeni, gospodari și flăcăi plini de sănătate. Micul schit se umplu repede de credincioși. Lumea care venia și nu mai încăpea în bisericuță stătea pe afară, și foșnea încoace și încolo, în pași domoli. Ca să se poată închina toată lumea, Meletie se rugă de oameni să intre în biserică, să se închine, apoi să facă loc și celor rămași pe afară. Într'o parte, pe micul podiș al schitului, vre-o opt focuri, împrejurul cărora oalele pîntecoase chifteau de mîncare. Țigani jucau împrejurul oalelor, se sfădeau, vorbeau tare, își pregăteau, poate, pofta de mîncare.

Innăuntru bisericii era o căldură enormă, și mirosul de cojoc se amesteca cu parfumul vre-unei cucoane sclivisite. Ca nici-odată, glasul lui Gherasim se suia și scobora în gorgoane duioase, limpezi. Din pricina căldurii, obrajii lui se înroșiseră, și-i curgeau broboanele de sudoare pe la tîmple.

Afară, la ușa bisericii, Meletie strîngea leturghiile, sărindarele și darurile pe care le făcea lumea credincioasă pentru schit : lumînări, untdelemn, tămîie și smirnă.

Pe la amiază se isprăvi slujba și toată lumea eși din biserică. Călugarii binecuvîntară mesele lungi, apoi se retraseră în spre răsăritul schitului, pe iarbă verde, unde se adunase lumea mai aleasă. Se făcuseră o mulțime de cete, din cîte o familie, două, sau trei, și

fie-care ținea să aibă o față bisericească în mijlocul lor. Meletie s'a dus în ceata subprefectului din Tîrgul Ocnii, Evdochie în ceata fostului subprefect, din partidul care era în opoziție, iar Gherasim, sfios și peste măsură de obosit, fu luat mai mult cu de-a sila de domnul institutor Ionescu, de la școala de băeți din tîrg, și dus în pădure, mai la vale, într'o poeniță tainică, cu toată familia domnului institutor, compusă din doi veri-primari, trei verișoare, o mătușă, doi copii ai lui, și vre-o zece ai celorlalți, un frate, soacră și socru, doi cumnați, o cumnată, și alții. Se așezară la masă, și mîncară cu multă poftă, pentru că soarele trecuse de amiază. Gherasim însă era cam stingherit în mijlocul acestor oameni, veniți aici să mînce și să petreacă în voe. Cu toate că îi era foame, nu putea însă să mînce tot ceia ce ar fi voit.

«Iea, părinte, o bucățică de curcan, spuse Madam Ionescu, nevasta institutorului.

— Mulțămesc, nu vă supărați, noi călugării n'avem voe să mîncăm carne, răspunse Gherasim cu o adîncă părere de rău ascunsă în suflet.

— Ei, odată pe an, la o sărbătoare mare ca asta, nu-î păcat. Poftim.

— Nu, nu mîncînc; mîncăți dumneavoastră. Eū n'am pus în gura mea carne, de vre-o cincî ani, de cînd m'am călugărit; dar nici înnainte n'am mîncat decît de vre-o trei—patru ori, pentru-că nu-mi dădea voe starețul de la mînăstirea Secu.

— Iea, părinte.»

Și nevasta institutorului, care ședea lingă Gherasim, pe iarbă verde, îl tot îndemna mereū. Însă ori-ce îndemnare era zădarnică. Gherasim mîncea numai brînză.

— Da' vin beî? întrebă din nou Madam Ionescu.

— Da, răspunse călugărul, înroșindu-se puțin; vin avem voe să bem.

— Atunci, poftim.»

Mîncău toți fără nici o grijă. Gherasim se uita la ei cum întindeau bucăți de curcan fript în dinții tari. Vorbeau împreună, aproape toți dintr'o dată, și așa de tare, în cit aproape nu se înțelegeau. Madam Ionescu vorbea mereū cu călugărul; rar mai îndrepta vorba înspre altul. Domnul Ionescu vorbea de rău pe subprefect către socrul său:

«Un șarlatan! Și-a pus feciorul la poliție, ca să spioneze lumea. Nepotu-său e la primărie. Am auzit că primarii din sate sunt îndatorați să-î aducă gîște și curcani. De la Popescu, pe care l-a pus notar la Doftana, a luat trei sute de lei. Regim de hoți.»

Domnul Ionescu era din partidul advers.

Sticlele începură să se golească. Pe fețele unora roșeața ieșise la iveală. Călugărul Gherasim povesti doamnei Ionescu istoria vieții lui, pe scurt, fără să amintească însă, din pricina rușinei, fața călugărului Macarie de la mănăstirea Secu, și a maicii Vasilichia. Ceilalți vorbeau despre cumetrii și cumetrele târgului.

Madam Ionescu avea nume rău în Tîrgul Ocnii. Lumea vorbea aproape numai despre dînsa și despre faptele ei.

Era învinovățită, mai ales, că îi place să vorbească numai cu tinerii, și prea multe vizite primește, atunci cînd bărbatul ei e dus la școală. O! Doamne, ferește pe toată lumea să steie într'un tîrgușor românesc, unde nimeni n'are altceva de făcut de cît să vorbească pe socoteala celorlalți. Madam Ionescu era o femeie cu adevărat cinstită, crescută în pension la București, știa franțuzește ca apa, și era foarte bine crescută. Cînd era bărbatul său la școală, e drept că primea în vizită pe judecător, pe doctorul Paraschivescu, pe avocatul Pascu, dar numai pentru-că aceștia erau mai deștepți în tîrgul acela, și pentru-că numai cu dînșii mai putea deschide o vorbă — două. A prins-o bărbatul ei cu doctorul Paraschivescu? Ei, asta-i acū! Dar care om nu greșește odată în viața lui? A prins-o cu avocatul Pascu? O! da, avocatul Pascu este un mizerabil care caută să cîștige din slăbăciunile femeștii. A prins-o cu domnul judecător? Nu face nimic. Iată un bun prilej ca să se jure că asta va fi cea din urmă greșală a ei. Și domnul Ionescu, care își iubea pînă la nebunie femeia, pentru că era cea mai deșteaptă din Tîrgul Ocnii, se înțelege că o ierta și-i săruta mîna. Sunt și bărbați de aceștia.

După ce se isprăviră sticlele de vin, începură cîntecele, acolo în pădure, unde cîntă și ecurile.

«Natalișo, cîntă *Cînd eram copil odată*», spuse domnul Ionescu către nevastă-sa.

Și Madam Ionescu începu să cînte, cu glasul ei frumos și dulce, uitîndu-se în ochii călugărului Gherasim, căruia i se înroșise obrajii din pricina celor cîteva păhăruțe de vin. Apoi începu să cînte un văr al domnului Ionescu, din gură și vioară. Pe urmă, cîntară copiii *Traiască Regele și Deșteaptă-te Romîne*.

«Acum să ne cînte ceva părintele Gherasim, spuse Madam Ionescu.

— Da, da! strigară ceilalți tovarășii.»

Gherasim se înroși pînă în vîrful urechilor, apoi răspunse:

«Eu nu știu nici un cîntec, — să mă iertați.

— Ba știți, spuse Madam Ionescu, îndulcindu-și ochii și punînd mîna ei pe o mînă a călugărului Gherasim; haï cîntă-ne, părinte. Sfinția-ta ai un glas foarte frumos.

— Nu pot, Madam Ionescu, nu pot, crede-mă, răspuse bietul călugăr, trăgîndu-și mina încet, cu rușine și simțînd un fior care făcu să i se bată inima cu putere.

— Nu te lăsăm pînă ce nu vei cînta.

— Dacă nu știu nici un cîntec... N'am avut de unde învăța cîntece de lume.

— Nu te cred și nu te cred, spuse Madam Ionescu; sfinția ta, c'o voce așa de frumoasă și de plină, trebuie să știți toate cîntecele din lume.

— Nu știu. Cum vreți să știu eu cîntee de lume, cînd n'am avut de unde învăța?

— Atunci cîntă-ne *Tatal Nostru*, bisericește, că tot cîntec este; noi nu vrem cuvinte, ci vrem să-ți auzim glasul.»

Gherasim se mai codi o leacă, dar, la urma urmii, ne mai avînd încotro cîrni, din pricina rugămintelor doamnei Ionescu, începu să cînte *Tatal Nostru*. Mesenii tăcură dintr'odată și-și îndreptă ochii către cîntărețul bisericesc, îl priviră puțin, apoi își căutară de vorbă înainte. Singură Madam Ionescu, cu ochii dulci, ascultă rugăciunea cîntată pînă la sfîrșit, de un glas așa de limpede și duios. O! nu-î plăcea așa de mult doamnei Ionescu cîntecele bisericești, dar ea nu se putea împăca cu gîndul că tinerețea unui om ca Gherasim poate să se mistuie așa fără nici un rost.

Cu vorbe, cu cîntece, cu politică, iar cu vorbe, vremea trecu repede și soarele nu mai avea multă vreme pînă la asfințire. Se pregătiră de plecare. Madam Ionescu rugă mereu pe călugărul Gherasim, mai mult pe șoptite:

«Viî Joî la noi să ne faci o aghiazmă; ne-am înțeles.

— Bine, Madam Ionescu, viî, dar nu știu unde stați.

— Drept în mijlocul tîrgului, lingă catedrală. Intreabă pe cineva să ți arate casa noastră, că ți-o arată îndată. Numai te rog părinte, sa nu viî așa de dimineață, că nici nu sîntem sculați din somn. Vino pe la 9. Tocmai atunci e dus și bărbatul meu de acasă.»

Ochii doamnei rîdeau de bucurie, și-și frămînta buza de jos între dinți, ca și cum ar fi vrut s'o rupă.

«Să nu uiți, părinte, să viî; te rog foarte mult.

— Nu, nu uit; am să vin.

— Da, bine, te aștept cu mare plăcere», răspuse Madam Ionescu, clipind șiret din ochi, mușcîndu-și buza, și strîngînd cu putere, în minile ei subțiri, mina dreaptă a călugărului, de la care își lua rămas bun. Se despărțiră. Familia domnului Ionescu străbătu un colț de pădure, ajunse în cărare, și porni la vale. Gherasim se întoarse la

schit. Toată lumea plecase de prin împrejurimile bisericii. Mesele erau pline de fărîmături. Meletie și Evdochie se retraseră în chilii. Soarele se scoborise la toacă.

Gherasim intră în chilia lui, și, cum era destul de obosit, se trînti în pat, își acoperi obrajii în palme și căzu pe gânduri. Ce lungă a fost slujba de astăzi! Și ce detreabă era Madam Ionescu! Nu s'a deslipit un moment de lingă dînsul, și totdeauna îi purta grija cea mai aleasă, să-î fie paharul plin și farfuria să nu-î fie goală. Și cînd punea mîna pe dînsul simțea niște fiori dulci în tot trupul, fiori porniți din inima care bătea mai tare ca de obicei. Și se uita la dînsul așa de frumos, într'una; parcă nu mai era nimeni prin prejurul ei. Pe urmă, ce bine îi părea că se va duce să-î facă aghiazmă. Vezi, femeile nu sînt așa de rele cum și le închipuia Gherasim, mai înainte vreme, fără a le cunoaște.

Este drept că la mînăstirea Secu, Gherasim auzea vorbindu-se, cu răutate și cu ură, împotriva lor, dar fără să cerceteze el singur faptele. Știa atita, că o față călugărească nu se cade să se apropie de o femeie, dar nu știa pentru ce anume, și cît ar fi de mare păcatul dacă s'ar apropia. Pentru Dumnezeu! iată că el a stat alături de Madam Ionescu; dar ce păcat a făcut? Nicî unul. Din potrivă, a căpătat convingerea că femeile sînt bune la inimă și cu sufletul deschis. Niciodată n'a auzit o vorbă mai frumoasă și mai dulce decît a doamnei Ionescu. Și și-a adus atunci aminte de bietul călugăr Macarie. Da, dar Macarie avea altă vină. La urma urmei, nicî el nu era așa de vinovat, cum credea la început Gherasim. Toate bune, dar un gînd îl mistuia mai cumplit pe bietul surghiunit. Madam Ionescu avea ochii prea mari și frumoși, și prea se uita galeș la dînsul. Prea frumos îi era părul, și prea fragezi și rumeni îi erau obrajii. Călugăr înainte de toate, călugăr! Nu se cade să te gîndești la ochii, buzele și cosițele femeilor, dar nimeni nu te poate opri, și poate faci cel mai mare păcat dacă vei căuta să oprești bătăile inimii. Inimă? Nu, călugărul nu trebuie să aibă inimă; dar dacă o are, se înțelege că n'o poate încredința unei femei, cu ochii albaștri și mari ca ai doamnei Ionescu. Cuî s'o încredințeze atunci? Nimănuî. Ci s'o închidă acolo, în pieptul zbuciumat, să-î domolească bătăile, să nu-î deie nicî o libertate și să-î înfrîngă orice îndrăzneală și orice dorință. Da, dar prea erau frumoși ochii doamnei Ionescu, și prea se uita galeș la călugărul Gherasim, și prea frumos îi era părul, și prea fragezi și rumeni îi erau obrajii.

Se sculă din pat, mîncă o bucățică de brînză cu piine, și eși afară, dinaintea chilie. Soarele se ascunsese după dealuri, și inserarea cădea

liniștită. Un vînt ușor de primăvară îi răcorea obrajii înroșiți și fruntea caldă. Înconjură de vre-o două ori schitul, apoi porni prin marginea pădurii, — și ar fi voit să pornească parcă în toată lumea.

Începu să cadă noaptea. Gherasim se întoarse în chilie, și se culcă. S'a întors cînd pe partea dreaptă, cînd pe partea stîngă, s'a sucit încoace și încolo, și n'a putut să adoarmă decît după miezul nopții, și numai după ce și-a pus în gînd, cu hotărîre, să se ducă să facă aghiazmă. Va vedea din nou pe Madam Ionescu, îi va auzi iarăși glasul dulce, și inima lui va simți din nou fiorii așa de prielnici.

(Va urma).

AL. GH. DOINARU.

## SONETE

### I

*În zbuciumul durerilor nebune  
Ni s'a născut iubirea nepătată,  
Cum diamantul s'a născut odată  
În flacăra aprinsului cărbune.*

*Ea nu 'ncetă o clipă să răsune  
De-atunci în inima mea zbuciumată,  
Dar vecinic a rămas așa curată  
Și vecinic viața o să mî-o 'ncunune.*

*...Iar seara cînd privești spre steaua noastră,  
Cînd se resfrîug atîtea mîi de stele  
În ochii tăi, ce călă prin fereastră:*

*Numai atunci, în clipele acele  
Se întâlnește 'n bolta cea albastră  
Nespusu-ți dor cu dorurile mele.*

### II

*Cînd îți arăți tu fața luminată  
De zîmbete atît de dulce și line,  
Copila! Cînd te-apropii tu de mine,  
Ma turburi și mă farmeci tot odată.*

*Ma 'nvăluie privirile-ți senine  
Ce plîne de noroc spre mine călă,*

*Și-mi pare că 'n lumină înecată  
Spre mine însăși Fericirea vine.*

*Tu, ce 'ndrăgești copilărește jocul,  
Tu, ce 'ntrupezi în chipul tău norocul,  
Tu, care nu știi ce-î nefericirea ;*

*Rămîi, rămîi deopururi fericita  
Nesțiutoare și de toți iubita,  
Copila mea, ce nu cunoști iubirea!..*

EM. CIOMAC.

## SCHIȚE DIN RĂZBOIU

DE EM. GÎRLEANU

— dare de seamă —

Volușașul d-lui Gîrleanu e mai mult o încercare a acestui scriitor pentru a ne putea da «Schițe din Război». D. Gîrleanu manifestă timiditate, și păsește cu nesiguranță pe cîmpiile Bulgariei unde îl transportă de astă dată imaginația lui, părăsind «Bătrînii» domniei-sale pe care pentru moment îi lasă nesupărați cu ciubucele lor în gură, privindu-și cu melancolie fumul ce se înalță și în care par și ei a vedea alte timpuri mai bune, de cît iatacurile lor cu portrete scorojite, cu mobilă de modă veche și uzată de timp, din aerul cărora respiră un ușor miros de mucegai, și o lincezire a spiritului de orient al «Bătrînilor». Iată-l pe d. Gîrleanu apropiindu-se de timpuri mai noi, iată-l pe cîmpul de război, culegându-și eroii schițelor sale, cercetîndu-le sufletele, spionîndu-le mișcările, alergînd cu gîndul în lagărul dușman unde ar putea prevedea ce se petrece; cetind din fața întăriturilor, peste întinsele cîmpuri goale de-asupra cărora se rotesc corbiî scrutindu și prada în croncănitul lugubru al nesățioasei lor așteptări, — ce se petrece îndărătul lor; groaza celor întăriți de a-și perde poziția, atenția la mișcările inamicului, aprovizionările pentru un timp mai îndelungat, *văzînd* dușmanul prins de toate părțile simțindu-se atacat, cuprins de fiorurile nesiguranței, a neliniștei, a somnului sbuciumat... *văzînd* în lagărul *său*, nădejdea, dorința de a învinge, de a-și jertfi viața cu folos pentru țară; observînd ofițerii și soldații nerăbdători să meargă la luptă, să moară ori să învingă, și zărind un colțișor de nădejde de întorcere acasă și de bucurie care sfiește să se arate... Acesta-î războiul, cumplit, înverșunat, cu oameni ce au o psihologie deosebită de aceia din timpurile normale, oameni exaltați, îmbătați de sînge, nebuni de bucurie cînd își înving dușmanul... lucruri pe care nu le vede d. G.

Și dacă în lagăr sufletele oamenilor s'au schimbat atît de mult, nu trebuie

să uităm că și cei rămași acasă sunt cu totul schimbați. Pretutindenți domnește groaza și neliniștea. Viața își schimbă cursul ei normal... Veștile ce sosesc de pe câmpul de luptă îndurerează mame, soții, copiii, prietenii. Atunci la același ceas clopotele prind să cînte în glasul lor jalnic pe cei ce nu se vor mai întoarce în patrie, pe cei pierduți... Aceiași dorință de exterminare și de învingere în lagăre, aceiași durere acasă care apasă crunt inimile celor rămași...

Mi-amintesc de *Rîsul roș* al lui Leonida Andreiev, care nu ne înduioșează, care nu ne leagă în cînticele războiului, nu ne face apologia lui, dar care ne enervează, ne îngrozește, ne dă fiori ce cuprind soldații, ofițerii, cari pretutindenți văd în fața lor imaginea *rîsului roș*, această fantomă a războiului cum o caracterizează un halucinat, care se înfige cu tărie în mintea unui ofițer plecat tînăr, frumos, și întors acasă cu picioarele amputate, pleșuv, îmbătrînit, chinuit în fotoliul său de la biurou de imaginea rîsului roș, care împrăstie groaza în familia lui. Rîsul roș...

D. Gîrleanu e un visător, și un abil mînuitor al condeiului pentru schițele ușoare, în care reușește să prindă une-orî un moment sufletesc din viață, iar alte orî să ne dea numai bune compoziții, fără contur, îmbrăcate în descripții pe care reușește să le facă simțite, Domnia-sa avînd fraza corectă și gustul limbei. Cred chiar, că dacă a reușit pînă acuma, e mai cu seamă datorită acestor exerciții stilistice.

D. Gîrleanu nu-și dă seamă de ceia ce e războiul, neprinzînd acea stare psihologică anormală. Mă îndoesc dacă a cetit Rîsul roș sau La Débâcle, sau dacă și-a dat seamă de cel mai mare roman istoric al timpului: Război și Pace, de unde poate învăța mult un scriitor.

Domniasa nu poate spune c'a scris «Schițe din Război», a scris numai «schițe» ale căror eroi i-a îmbrăcat militărește și i-a transportat în cîmpiile de luptă, a căror descripție de rigoare ne-o dă pentru a putea avea ast-fel un aer de verosimilitate. Căci întru cit: *Santinela*, *Un viteaz*, *Palma*, *Răniții și Ticălosul* îmi pot da impresia de schițe din război dacă-i scoatem din cadrul în care se găsesc și de cari se lasă foarte ușor a fi desprinși? Descripțiile au un rost într'o scriere. Ele caracterizează, un om, o situație, felul de a fi al cui-va. Văzînd mobila dintr'o cameră putem ghici *cine* e persoana care o locuiește; descripțiile trebuesc puse într'un loc anumit, cînd vrem să caracterizăm mai puternic eroul nostru, o situație oare-care; dar întru cit văd pe Cardaș din *Santinela* care petrece cît-va timp adăpostit supt același copac cu cercetașul inamic, și întru cit nu se naște nici o luptă între cei doi dușmani cărora le pare rău că nu se pot înțelege — ce păcat că autorul a uitat să umple tabacherea unuia din ei cu tutun ca să se cinstească — îmi pare ridicolă «Santinela» d-lui Gîrleanu. În *Un viteaz*, văd un haiduc care scapă de o poteră nedibace; în *Palma*, un ofițer ce nu-și cunoaște datoria. Te întrebî ce caută toți aceștia pe cîmpul de luptă, unde lașitatea se ascunde mai bine ca în «Ticălosul», unde «Răniții de moarte» ai d-lui Gîrleanu au puteri supranaturale. Cu toate

aceste defecte ale schițelor notate *Răniții* e singura din care mai respiră aerul războiului, unde ne simțim pe cîmpul de luptă, unde apare fantoma risului roș.

D. Gîrleanu își combină subiectele sale. Pentru a combina trebuie o inteligență fenomenală. Trebuie să te gîndești la fiecare pas dacă ceia ce pui în scrierea ta e destul de puternic ca să miște sufletul cititorului, și să alegi numai ceia ce crezi c'ar putea mișca pe ceitor; dacă-ți lipsește spiritul inventiv de creator, și-ți rămîne numai partea cealaltă a combinației, atunci trebuie să fii o inteligență fenomenală, altfel răușești să faci opere pasabile. Domnia sa și-a combinat rău schițele din războiu. Îl simțim, și-i vedem parcă stîngăcia pe care o arată singur, neîncrezător în forțele sale.

Dar dacă d. Gîrleanu nu s'a putut transplanta în inima luptătorilor, n'a putut să ne redea impresia războiului, în schimb a răușit să ne înduioșeze de lungul convoiului de prizonieri în frunte cu doi căpitanî și un tînăr sublocotenent plin de durere, zdrobit, și fără de experiență în viață, lovit de-odată puternic în idealurile lui de tînăr. A răușit să ne facă să simțim durerea prizonierilor din lungul convoiului ce trece pe cîmpiile triste, înghețate, ca și gîndurile prizonierilor ce se mișcau muți, către o țară în care visau să intre altfel:

«Dar drumul se îngreua, ninsoarea se îndesea din ce în ce mai tare, și un vînt aspru începu să sufle dinspre Dunăre, purtînd troienile dintr'un loc într'altul ca pe niște valuri.

Caii suflau din greu, iar oamenii, înțepenii, cot la cot, păseau încet, trăgîndu-și sufletul ca și cum se înăbușeau. Sprijinindu-se fie-care de celalt, se apucau pe după mijloc, unii de alții, se aplecau ca și cum ar fi tras la plug, și își reglau mersul, încordîndu-se cu toții de odată.

După două ceasuri sergentul major Mănciuc opri convoiul.... erau toți. Se ținuseră bine. Dar pe fețele unora ninsoarea înghețase, și din ochii rătăciți, din răsufierea grăbită a piepturilor se vedea bine că la a doua postată erau să cadă.

Prizonierii se așezară jos în zăpadă; unii își suflau în mîini să și le încălzească. Sub-locotenentul, învințit de frig, părea că nu mai simte nimic, că nu vede. Imprejurul gîtului, pe fes și pe umeri, ninsoarea se strînsese într'un strat gros, ca o blană albă, care poate îi ținea cald. Căpitanul bărbos îi vorbea, îl îmbărbăta. El nu răspundea nimic, ca și cum n'ar fi auzit cuvintele tovarășului. Căprarul Păilă se uită la el și n sufletul lui de om parcă se făcu un gol.

Ofițerul turc își scoase fără să vrea mîna, vinătă de frig, și o duse la gură, atunci brigadierul desfăcu coburi, se uită spre Mănciuc, și, cum acesta privea într'o parte, se plecă și-i dete sub-locotenentului pîrchea de mînuși ce o avea mai mult la el. Ofițerul le luă, deschise ochii mari, apoi zîmbi și dădu din cap. Puse mînușile și rămase iarăș nemișcat».

Și cît de sfișietor, în convoiul acesta al durerii, nu apar în omăt un fes și o tunică ferfenițată, o prevestire de groază a soartei multora din ei:

«Prizonierii înțeleseseră: era unul de-ai lor, căzut în ajun, sfișiat de lupi; și un fior le trecu prin trup. Sub-locotenentul ridică ochii și par'că

privirile îi rămăseseră atirnite de bucăţica de haină sdrenţuită în dinţii fiarelor.

De sus, din înalt, se auzi un vaier, ca o tînguire, şi vîrtejuri de corbi împinzîră zarea. *Toţi priviră spre cer.*

Apoi urmează sfîrşitul sublocotenentului, sfîrşit tragic, plin de durere.

Această schiţă, împreună cu *Jurnalul unui sublocotenent*, impresii fugitive ce-şi notează un sublocotenent de pe cîmpul războiului, sînt singurele lucruri care m'aŭ făcut să mă opresc asupra volumulaşului d-lui Gîrleanu.

\*

Războiul pentru independenţă a tentat pe mulţi din scriitorii noştri. Subiectul e atrăgător, şi e frumos să ne amintim din cînd în cînd de durerile trecutului. Pe toţi ne înduioşeză amintirea trecutului nostru care e încă aşa de viu în inima fiecărui român. Totuşi trebuie *talent*. Dacă d. Gîrleanu a dorit să ne dea oameni, să exprime durerea umană, să ne arate că totdeauna se află în om un suflet, găesc că a riscat mult. A *imita* înseamnă a face o operă hibridă. Dacă a voit să ne arate că în oameni sunt suflete, atunci care scriitor ne-a arătat-o mai mult ca *Maupassant*, care a fost inspirat din războiul de la 1870, dar care ne-a arătat ce *suflete* aveau oamenii lui.

VASILE SAVEL.

## CÎNTEC DE TOAMNĂ

Ofilită se desprinde  
 Din copac, domol o frunză,  
 Vîntul aripa şi-o nînde  
 Şi voind ca s'o ascunsă,  
 Ō ridică sus în slavă,  
 Într'un zbor de rîndunică.  
 Ūmilită ca şi-o sclavă,  
 Frunza de ruşine pică  
 Adormită pe cărare,  
 Într'un somn plăcut şi dulce.  
 Sînt atîtea surioare  
 Lîngă ea! Ōr să se culce  
 Rînd pe rînd acum şi ele.  
 Ūnele îşi dorm şi somnul,  
 Lîngă gardul de nuele

Și le are 'n pază Domnuț,  
Până ce va bate iară  
Intr'o liniște de noapte  
Vînt ușor de primăvară.

N. C. SUSEANU.

### EPIGRAMA

O concesie.

*Mie drăgă viața: aș vrea să mor  
Mult mai în urmă ca orî-cine,  
Dar mi-ar plăcea, din sexul lor,  
Să moară una după mine.*

CONST. RIULEȚ.

Mie.

*Sînt contra litrului, — îmi spune  
Amicul meu, Horațiu Leca —,  
Dar nimeni nu mă contrazice  
Că-s totdeauna pentru... deca.*

N. H.

### CRONICA

În No. 7 din *Biblioteca «Minervei»* a apărut *Poezii Postume* de T. Ro-beanu (Dr. George Popovici). Pînă acum poeziile acestea erau risipite în «Convorbiri literare». Strînse într'un elegant volumaș, ele ne arată supt o lumină nouă o parte din activitatea celui ce a părăsit viața în împre-jurări atît de triste.

Și No. 8 al *Bibliotecii Minervei* e unul din cele mai însemnate numere ale acestei Bibliotecii, și foarte interesant pentru istoria literaturii romî-nești. Nicî o îndoială că acest număr va produce emoții în sufletul ce-titorului. *Istoria vieței mele* de *Teodor Virnav*, «boer moldovan, scrisă în 1845, este unul din puținele documente, care luminează l. tunicul vieței noastre de la începutul veacului trecut» spune D. Gorovei în prefața sa. În această povestire cetitorul va putea afla cum era viața, educația într'o familie de boeri săraci. Stilul povestirii fiind atrăgător și limpede contribuie la plăcuta cetire a acestei scrieri.

## JUBILEUL LICEULUI GHEORGHE LAZAR

### A P E L<sup>1)</sup>

Profesorii liceului «Lazăr» care-și va serba în curînd jubileul de 50 de ani de la înființarea sa, — roagă pe foștii elevi ai școlii să binevoiască a le comunica eventuale amintiri interesante ce păstrează cu privire la viața școlară și la dascălii de pe vremuri ai liceului, spre a contribui astfel la îmbogățirea unei monografii ce se va publica în cursul anului 1909.

Foștii elevi ai liceului, cari vor da ascultare căldurosului nostru apel, își vor îndeplini o datorie către școală și vor aduce în acelaș timp un serviciu cultural de interes obștesc.

Contribuirile se vor trimite, pînă la 1 Ianuarie 1909, pe adresa direcției liceului «Lazăr», Bulevardul Elisabeta, București.

MARIN DIMITRESCU  
Directorul liceului «Lazăr».

## CRONICA VESELĂ

### O EXPEDIȚIE

FRAGMENT

*M'am săturat de-atîta sărăcie!  
Ce vreți, nevoile sînt foarte grele,  
Și milionul care va să vie  
Nu nimereste poarta casei mele.*

*Degeaba-i spun că stau în Dealul Spirit,  
Că n'am în piața lumii nici un debit:  
Hei! dumnealui e'n culmea fericirii,  
Iar eu nici avocat măcar la Credit.*

*Atunci, dac'am văzut că nu mai vine,  
Cuprîns de trudă și de 'ngrijorare,  
Decît s'aștept să vie el la mine,  
M'am dus să-l caut eu în lumea mare,*

*Deci iată-mă pornit în expediții;  
Nici un tovarăș n'am de pribegie;  
Sînt tînăr încă, nu-s cuprîns de viții  
Și știu ce-i traiul din economie.*

<sup>1)</sup> Ziarele și revistele românești, din țară și de peste hotare, sînt rugate a reproduce acest apel.

Așa deștept nu sînt, dar ori-și-cum  
 Posed pe răposatul Taine, pe Gherea,  
 Și pot preface lemnul 'n foc și fum,  
 Și 'n miere știu cum se preface sierea.

Precum a fost Apollo, nu-s frumos;  
 Am ochi căprui și fălcile cam late,  
 Obrații mă arată sănătos,  
 Și-s lut de două palme mari în spate.

Conving pe unii cu cuvîntul meu,  
 Cînd discutăm un caz ușor, flexibil;  
 Iar cei ce nu-s convinși de ce spun eu, —  
 Tiii! pumnul meu e argument teribil!

Deci înarmat așa precum vedeți,  
 M'am scoborit trușă din Dealul Spirii,  
 Cu caii mei cei verzi de pe pereți,  
 Să caut singur locul fericirii.

Dar m'am gîndit în drumul meu îndată:  
 În care parte-i bine să pornesc?  
 Spre care insulă îndepărtată?  
 În ce județ? Ce tîrg împărătesc?

Deci m'am oprit din drum, la librărie,  
 Să cumpăr din pușinii mei arginți  
 Un ghid complet, sau chiar o geografie  
 De Elisé Reclus sau Mehedinți.

Așa!... Sînt înarmat acum complet...  
 Am cîțiva bani, am ghid și cai de rasă.  
 Mă uit la mine: n'am nici un defect.  
 Sau, dacă așa avea... dar ce vă pasă?

E lung pămîntul, — vorba lui Coșbuc, —  
 Și-i lat, și nu-s destule căi ferate;  
 Dar orișicum, sînt hotărît: mă duc  
 Să-mi cat norocu 'n țări îndepărtate.

Voiu vizita Parisul, Babilonul  
 Vedeau-voi piramide în Egipt;  
 Dar pîn'ce nu mi-oî face milionul  
 Să știți de-acum că nu mă las nici fript.

*Voiu face săpături pe la Niniva,  
Ca să desgroș imensa bogăție,  
Sau m'oiu tocni redactor la «Arhiva», —  
Dar hai să tac, — ce-o fi atunci, să fie!*

\*

*Cînd am eșit și eu din Capitală,  
Mi s'a părut că ies dintr'o cetate,  
In care stau, în cinste și în fală,  
Atîtea zeci de sute de păcate.*

*Mă plictisise zidurile grele,  
Ce-mi ascundeau apusele de soare;  
Și fumul de țigări, prin cafenele,  
Mă despera, cerca să mă omoare.*

*Perdui de multă vreme orice chef  
De-a concepa un rînd oficial,  
Și a mai sta un veac întreg subșef,  
C'un director ca Polul Glacial.*

*Deci, domnii mei, pricepeți foarte bine  
De ce'ncepuse inima-mi a bate,  
Cînd am văzut că e și pentru mine,  
In lumea asta, cîmp și libertate.*

IVAN TURBINĂ.

---

## RĂSPUNSURI

*Pion.* — Nici una din cele trimise nu merită să vadă «lumina tiparului». Poate altele, și mai tîrziu...

*Aurel W. Loco.* — Nu merg.

*C. I. Sănd. Loco.* — Poesiile D-v., au zburat spre coș odată cu frunzele de toamnă pe cari le cîntați așa de duios.